

Niejednokrotnie wydaje się nam, że wiele przeczytaliśmy już na ten temat, oglądaliśmy filmy, nauczyliśmy się na lekcji historii, a jednak za każdym razem książka poświęcona tej tematyce porusza nas do głębi, wstrząsa, zmusza do współprzeżywania i namysłu nad złem, okrucieństwem i ludobójstwem [...].

Książka ukazuje los dzieci w KL Auschwitz-Birkenau, przypomina, wstrząsa, daje świadectwo zagłady – nie tylko fizycznej, ale i moralnej. Jak wskazuje autorka, ten temat nie był wcześniej socjologicznie problematyzowany. Z dokumentów, zapisów, różnorodnych źródeł nie wydobywano podmiotu jakim było dziecko i jego socjalizowanie się w warunkach obozowych; nie poświęcano mu odrębnej, dogłębnej, wielozakresowej analizy. Autorka bazuje na źródłach zastanych, m.in. na wydanych wspomnieniach Ocalałych Dzieci Oświęcimia oraz własnych badaniach prowadzonych z Ocalonymi. Po latach dociera do bezpośrednich świadków, przeprowadza z nimi wywiady, które pozostają w archiwum Muzeum.

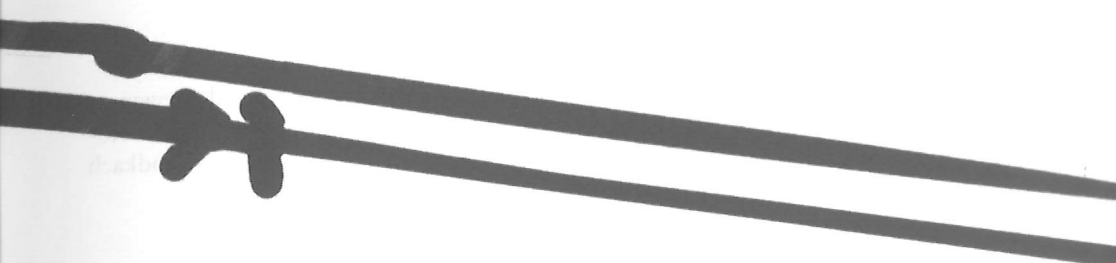
Z recenzji prof. dr hab. Krystyny Słany

Autorka szczegółowo odtwarza świat dzieci, które trafiły do obozu koncentracyjnego na różnych etapach swojego życia. Rekonstruując rzeczywistość lagru w jej wymiarze materialnym, interakcyjnym i symbolicznym (ideologicznym i normatywnym), konsekwentnie przyjmuje punkt widzenia byłych więźniów. Oddając im w wielu miejscach głos, ukazuje ich sposób postrzegania i przeżywania otaczającej rzeczywistości i sposoby radzenia sobie z obozową codziennością. [...]

Podsumowując trudną, dotychczas słabo zbadaną problematykę dzieciństwa obozowego, Wanda Wittek-Malicka swoją pracą wzbogaca socjologiczną wiedzę o warunkach życia i relacjach społecznych w świecie lagru oraz o długofalowych skutkach pobytu w obozie. Styl i język pracy, w tym przede wszystkim oddanie głosu ocalałym, sprawia, że może być ona interesująca i zrozumiała dla szerokiego kręgu czytelników.

Z recenzji prof. dr hab. Kazimiery Wódcz

DZIECI Z AUSCHWITZ-BIRKENAU

Wanda
Witek-Malicka

DZIECI Z AUSCHWITZ-BIRKENAU

Socjalizacja w obozie koncentracyjnym na
przykładzie Dzieci Oświęcimia

NOMOS

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

Wszelkie prawa zastrzeżone. Książka ani żadna jej część nie może być przedrukowywana, ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana czy powielana mechanicznie, fotooptycznie, zapisywana elektronicznie lub magnetycznie, ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy.

Recenzje: prof. dr hab. Krystyna Slany
prof. dr hab. Kazimiera Wódcz

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Miasto Ruda Śląska

Redakcja wydawnicza: Dorota Trzcinka
Redakcja techniczna: Jacek Pawłowicz
II korekta: Anna Zaremba
Projekt okładki: Agnieszka Nabielec

ISBN 978-83-7688-115-7

KRAKÓW 2013

Zakład Wydawniczy »NOMOS«
31-208 Kraków, ul. Kluczborska 25/3u; tel./fax: 12 626 19 21
e-mail: biuro@nomos.pl; www.nomos.pl

SPIS TREŚCI

OD AUTORKI	7
ROZDZIAŁ 1. OBOZY KONCENTRACYJNE W ŚWIETLE HISTORII	11
1. Historia hitlerowskich obozów koncentracyjnych	11
2. KL Auschwitz-Birkenau – powstanie i rozbudowa obozu	14
3. Dzieci za drutami KL Auschwitz-Birkenau	22
ROZDZIAŁ 2. RZECZYWISTOŚĆ KACETU W TEORIACH SOCJOLOGICZNYCH	33
1. Pojęcie socjalizacji na gruncie socjologii	33
2. Socjalizacja a osobowość	39
3. Obóz koncentracyjny jako instytucja totalna	43
4. Wpływ długotrwałej deprywacji potrzeb na osobowość więźniów kacetu	60
5. Stan badań nad problematyką Dzieci Oświęcimia	67
6. KZ-syndrom	74
ROZDZIAŁ 3. LAGROWE DZIECIŃSTWO W ASPEKCIE BADAWCZYM	81
1. Cel i przedmiot badań. Zarys problematyki badawczej	81
2. Wskaźniki socjalizacji	82
3. Historia życia jako metoda badawcza	86
4. Zasady doboru grupy badawczej	88
ROZDZIAŁ 4. WOJENNE DOŚWIADCZENIA DZIECI	91
1. Przerwane dzieciństwo	91
2. Dziecięca droga do obozu	107
3. Wejście do obozu i przeistoczenie w więźnia	113
4. Deprywacja potrzeb w warunkach życia obozowego	130
5. Moralność w obozie koncentracyjnym.	179
ROZDZIAŁ 5. SPOŁECZNE SKUTKI DOŚWIADCZEŃ OBOZOWYCH W WYMIARZE JEDNOSTKOWYM	243
1. Przystosowanie do normalnego życia	245
2. Skutki obozowych przeżyć w perspektywie 65 lat po zakończeniu wojny	268

ZAKOŃCZENIE	281
BIBLIOGRAFIA	283
ANEKS 1. SŁOWNIK GWARY OBOZOWEJ	289
ANEKS 2. STRUKTURA OBOZOWEJ WŁADZY WIĘŹNIARSKIEJ	293
ANEKS 3. PLANY OBOZÓW AUSCHWITZ I BIRKENAU	295
ANEKS 4. HARMONOGRAM PRZEPROWADZONYCH WYWIADÓW	297
ANEKS 5. DZIECI OŚWIĘCIMIA – AUTORZY WSPOMNIEŃ	301
SPIS TABEL, RYSUNKÓW I FOTOGRAFII	305
INDEKS OSÓB	307
INDEKS MIEJSC	311
SUMMARY	313

WANDA WITEK-MALICKA,
absolwentka socjologii i doktorantka na Wydziale
Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Ka-
towicach. Jako wolontariuszka Państwowego Mu-
zeum Auschwitz-Birkenau od 2006 roku prze-
prowadza wywiady z byłymi więźniami. Prowadzi
warsztaty antydyskryminacyjne i historyczne dla
uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Niniejsza
książka jest efektem jej wieloletnich badań nad
świadectwami byłych więźniów obozów koncen-
tracyjnych oraz osobistych spotkań z tymi, którzy
przeżyli piekło czasu zagłady.